

ہن کی کیہ کرے؟

انور مسعود

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مُن کیکہ کرے؟

ہُن کیسے کرے؟

انور مسعود

دوست پبلی کیشنز - اسلام آباد

جملہ حقوق محفوظ ہیں

والدہ مرحومہ کے لیے

ضابطہ

ISBN: 964-496-037-1

کتاب	:	ہمکن کی کہانی
مصنف	:	انور مسعود
پہلا ایڈیشن	:	۱۹۹۶ء
تیسرا ایڈیشن	:	۲۰۰۶ء
سرورق	:	عادل درویش
مطبع	:	ورد مسعود اسلام آباد
قیمت	:	200.00 روپے

دوست پبلی کیشنز ۱۸ سے ڈیپان سیرورڈی، پوسٹ بکس نمبر 2958، اسلام آباد

ترتیب

۱۱	اک دو گلاں اپنے ولوں
۱۳	انور مسعود دے کھانے
۱۹	انور مسعود اور اس کا فن
۲۱	موجاں لراں ہراں (لنم)
۲۵	بھدہ
۲۷	نعت
۲۹	سلام
۳۰	اقبال
۳۲	بین
۳۴	ترنہ وچ
۳۵	بشرطیکہ
۳۶	محنت
۳۸	اکا ساڈا حال نہ جان

ب

کمن دے زلفاں دا قصہ
اوازار
رُب نہ کھائے
ڈٹی
سب نے اپنی بچو لالا
سوہنی صورت والا
مزارِ بکار
کیڑے پائے جاواں
رکھے والا
امانت
مری دی برہماری
ہوے پئی قصیر کے دی
صرف اکلاپا نظر آیا
دارا داری - دو کجوس
یوم آزادی
پچھار بھگ نہ کر
وار دا تریا

۴۰
۴۳
۴۶
۴۸
۵۴
۵۴
۵۷
۵۸
۶۳
۶۶
۶۹
۷۱
۷۳
۷۴
۷۸
۸۳
۸۸

تھنڈا لایہ طفل تلی
پکاں آئے اٹھوڑاں دے پوے
نہیں ریاں پاکستان دیاں
احمد علی سائیں
ڈاکٹر فقیر محمد فقیر
ایسے ڈرتوں عمرکیاں ہوئیاں
بچیاں ساڈی رسم روایت
میرا کیہ قصور اے؟
۱۱ اگست
موہانیل ٹیلیفون
چوکی روٹی دیکھ کے
ہے کر میرے سارے بچو
جمہ بازار
ایویں اوہوں بڑھیاں دیتیاں
وقت بٹھے ویج کڑتن
اتھے خورے کیہ ہونا سیں
کس تھانویں آکاں گلیاں

۹۰
۹۲
۹۴
۹۶
۹۸
۹۹
۱۰۱
۱۰۳
۱۰۵
۱۰۸
۱۱۳
۱۱۳
۱۱۶
۱۲۰
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۸

۱۳۹

زرعی بچھارتاں

۱۳۲

نک 'نک جانا' میں

۱۳۳

بولیاں

۱۳۶

دچارا

۱۳۷

چھوٹا ڈوڈا

۱۳۸

جسوا جیہا

۱۳۹

گل وچوں گل نکلی

اک دو گلاں اپنے وٹوں

میرے پہلے پنجابی مجموعہ کلام ”میلہ اکھیاں وا“ توں اپنی مقبولیت حاصل ہوئی لے کہ اوہا چڑھوں آپریشن شائع ہون والا لے۔ ایس قبول خاطر لے سلسلے وچ میں ربنا چٹاں وی شکر ادا کراں تھوڑا لے۔ قارئین دی نگہی پیرانی نے وی میرا برا حوصلہ دھایا لے، میں اوہناں وا وی پراسشکر گزاراں۔ اللہ دے فضل تال ایس پیرانی وچ ڈزڈرز اضافہ ہو رہیا لے۔

میرا ایہ پکا عقیدہ لے کہ سیاست ہونے یا ادب، رب تے رب دی مخلوق تال سچے رابطے توں بغیر گل نہیں بندی۔ ایہ اوہ نکتہ لے جیڑا ساٹوں پنجابی دے کلاسیکی شاعراں نے سمجھایا لے۔ اوہناں عظیم سخنوراں دے سامنے میری کیہ حیثیت لے؟ کتے پرہت کتے رانی۔ البتہ اوہناں ویاں مثالیں دیکھ کے میں ایہ گل ضرور پتے پتہ لئی لے کہ معاشرے دے چال چلن تے اپنے ردعمل دی صحیح عکاسی کرن واسطے برل چال دی زبان بڑی اہمیت رکھدی لے۔ عوام توں سخن دی لذت وچ شریک کر دیاں ہواں فنی فتنے واری توں امکانی حد تک بھٹا میں پڑا ضروری سمجھناں۔

ایہ گل میرے مزاج دا حصہ لے کہ میں گل توں ہنسے دا تھوکا لان توں بغیر نہیں رہسکا۔ عوام دا مزاج وی ایس روشن توں قبول کر دالے۔ ایہ گل دکھدی لے کہ ایس ہاسے توں پھڑپھڑیے تے بھڑکرن لگ پندے میں۔ تھننے تے کئی کئی گل کیتی سی کہ انسان نے اپنے

کہ بروہت گیتے ہیں کہ اودھنی سے مجھڑ لے۔ میں میں مجبوری واکل کے مرنے کو ان میرے دوستوں سے بہانوں توں میرے دوسرے پنپانی مجھڑ دی پڑی دی ایک سی۔ میں پہلے دن صرت اپنی گزارش لے کہ پنپانی توں علاوہ اودھنی شاعری سے شری مضبوط واسطے وی میٹوں وقت گھنٹا پینا لے۔ سمیٹا دیں شاعر پنپانی توں تھیں دیں تھیں وی میٹوں بڑا معروف لکھیاں ہیں۔ آخیر واکل میں تھیں علاوہ ہور کہہ دتال؟

"میلہ لکھیاں دا" دے پہلے ایڈیشن دی آخری نظم "چنیل مرحوم دی یاد دھن" سی۔ بھر سالوں بعد میں اودھنی وچ بھر تازہ لفظاں (درا داری، بھر ہزار، گھنٹے والا تے واکل واکل) دا اضافہ کیتا سی۔ استاد کفری پروفیسر جی فضل حسین تے میرے محترم دوست پروفیسر بیلل عالی جہاں دا ایڈیٹر بڑا مناسب معلوم ہندا لے کہ بعد دھن لکھیاں پنپانی لفظاں غزلاں بعد سے مجھڑ وچ شامل ہونیاں چاہی دیاں ہیں۔ ہذا میں اودھنی تازہ مجھڑ وچ شامل کر دتالے۔ "میلہ لکھیاں دا" دے اگلے ایڈیشن انشا اللہ سب توں پہلے ایڈیشن دی صفات مطابق شائع ہون گے۔

میں پروفیسر شریف کھنڈی جہاں دا وی بے حد ممنون آں کہ ادوتال نے اپنیاں مصدقیتاں وچوں وقت کدھ کے ایس کتاب دا ویباچہ تحریر کیتا لے تے میرا نام دھجایا لے۔ بناب پروفیسر جی فضل حسین جہاں بڑے گھنے غلوں تال اپنے انشازت کہ کے میری پڑی عزت خرابی گیتی لے۔ ادوتال دا حکمہ ادا کرکں توں بغیر گل پڑی نہیں ہندی۔ اسیر عابد جہاں ایس مجھڑ دی ترتیب لے پہلے وچ دی میٹوں بڑے جیتی مشورے عنایت کیتے ہیں۔ ادوتال دی نظم واسطے وی میں ادوتال دا بڑا ممنون آں۔

انور مسعود

انور مسعود کے مکھانے

پروفیسر انور مسعود دا پنپانی شاعری دا پہلا مجموعہ "میلہ لکھیاں دا" ۱۹۶۳ء وچ کوکھ دیاں لکھیاں دا میلہ بنیاسی تے فیر بندا ای گیا۔ جن کتابیں اوس لے یاراں واری چھپن تھیں ای اندازہ لایا جا سکا لے جے اوس وی شاعری وچ کوکھ واسطے کتنی کج لے۔ دوجیاں دا لکھنا کرا ہر یا میں اپنے منہ بے کج ای گل توں سمیٹ کے کتاب کہ مقبولیت دا ایقتہ شاید کے ہر کتاب توں نہیں مل سکیا ورنہ پاکستان تے پاکستان توں باہر دیاں شری پچھیاں لے بے بے وچ دی ای گل کج جا سکی لے۔ دیاں سالوں وچ یاراں ایڈیشن۔ نظریک نہ نہیں اس کے دست و بانہ کو۔

میلے دا اک اپنا مزاج ہندا لے تے اوتے جان والے جتن طور تے ضرور اپنے غماں تھانوں توں منل کے جانڈے ہیں۔ ایہ دکھری گل لے کہ اوتے جاکے معنی متافواں تے اسس ہندا لے کہ گھنٹا گھنٹا میں لے ایس بازار وچ ہندہ گھنٹاں پانے کے آگیا لے۔ متاڑ اپنے غالی آؤدے غالی کر دے کاہے۔ کیوں جے میلہ دیاوی ہورے لے کیسے تھاکا دا۔ پہلے بیکر پیسے ہون ڈھ ڈھ ڈھ پینے ہاے۔

انور مسعود لے میلے وچ سارے رنگ نظر آؤدے ہیں۔ ہر طرفے سب تال تے میلے وچ توں توں تیر دھرن پانوں ساقوں میلہ میلہ ای گدا لے تے کوکھ تے وی اوس دی کتاب توں میلے واکل ای شوق لے گل تال خریدیا پڑھیا لے۔ جن پانیاں توں شوق دے نیڑے کج کے دی جہاں تھیں اپنے اپنا تجرہ مضامین تھیں دتا پروفی گدا لے جے سوچاں تھانے توں آتیاں ہون گئیاں۔ ایس دا اسس سب توں پہلاں میٹوں۔ اسس مجھڑ دا ناں

”جین کیسے کیسے“ سن کے ہوا یہی شاعر بنی شعیان داخل کھڑکھڑا کرنا چاہتا ہے کہ اسے وہ بنیادی مسئلہ اس کی غزل دے۔ ایسے شعر توں معلوم نہیں ہے۔

دل دیاں شعیان تے اوہ گیاں جو طعناں دیاں گئیاں
رہا دلے کچھ جو طعناں دا میرے آل دہاے

شاید جو طعناں دیاں گئیاں نے زور اور ہون کا ہون اور مسعود توں غزل نے اپنے دل کچھ کھسکا دیا ہے۔ غزل پرے پر توں ساڑھے گئے تے ان گئے کھماں دی پھٹاں بندھی پئی آ رہی ہے تے تال ای کیسے واکم دی دیتی آئی ہے جس توں غالب توں دی اساس بری کی۔

کھٹا کھی پکھیں مے دل کا مسامد
شعروں کھٹا کھٹے رہا کیا جئے

اور مسعود دیاں غزلاں توں دی ساڑوں اور مسعود نے اُدھے دا پتہ لگائے جس نے جیسے وج اپنا پتہ لکھاں لکوں چھپایا ہوا ہے تے چھپائی کیسا ہے۔

جیسے بریا اور سدا زخماں تے پڑے کاٹھا
لوگ نکلیں پے کئے بھال تے ہما کوکے

جس زمان میں تے جیسے دی ہائی سودی ہونہ لے تے بہت سودی تیں ہونہ لے، ایسے زمان زندگی نے میل تے مینے دی ڈگر دی نکلیں پے پانچا ہائی لے تے اور مسعود دی غزل فتح ایہ کیفیت جھگدی نظر آوندی ہے۔ ایہ نکلیں اپنی ذات تے حملہ آل ہونہ تے شاید قابل فخر تے قابل ذکر نہ ہونہ۔ پر لکائی ہے سولہ پادوں ایہ شاعر نے اپنے واسطے وی قابل فخر تے لوکاں واسطے دی ہنساں دیاں دکھاں اوس توں تھکایا ہے۔ دہنہ اعضا جوں اکتیوں گزیاں دیاں مرجاں کرے تے ہال نیچے توں ملن جیسے دونوں پوٹھیریاں بوی توں بھاہر کیہ دکھ جو مکھا سی۔ ایہ وی قدرت دی کاگری ہے کہ اوس نے ہر سہ تے ہر تھاؤں اور مسعود کوکے بندے پیدا کیے تیں جیسے نہیں دلے سنے تے تال تال کوک پڑ دی بند توں چکنا

دی اپنا فرض خیال کرے تیں تے آل دولے ہونہ لے نا افسانیاں دیاں گئیاں کرے ہانے نہیں:

سادی چنگی مری تے رنگسٹارا اوسا
ایسی آکھلی تال خاتم بخش ورتا ہا
تیں سال مسخنی والا میرزا کیا کردی
اوہ سی مرضی والا تاشیستہ فرما ہا
اک کنی اتہ نہ بیٹھے زمین وئی اوس نے
اس طعناں بندا رہیسا بدل کر ترمالما رہیا

ایہ تین شعر ساڈے مکھ دی کثرت دی نمونہ دلدی تصویر تیں تے اور مسعود دے دومند دل دی پکار دی۔ ایس غزل دا مکھڑا لے،

وقت سنے دھج کوڑق دا رلا پاتھا رہیسا
ساواں مرجاں ششتریاں کھٹے رانا رہیسا

تیں ایس توں پہلاں جھٹوں پھڑاں دی پنڈ کیسا لے اوس توں بیغیر پیہنہ دی کیسا یا لکھا لے تے ایس غزل دا اک شعر میری گل دی تصدیق کردا ہے:

ایہ تے لوکاں صرف کیسے لے دوائے جانائے
قادر اجس توں کیہ نقصان پہنچا رہیسا

بھنگی دی تاش کھینڈن والیاں وچوں اتان توں اگل تال بے بک پتے فینے تے آپوں بک ولے رکھ لینے اوہ تعداد لے جیہڑا راج دا وتیوہیں گیا ہونہ لے تے ہر کرنی ایہ اگل سکھن بکچے لکھا ہونہ لے بے کس طعناں شعیان وج ساواں مرجاں رلا کے دھج سکے۔

حالات دی کھیتی ستم خرابی اسے بے مشدد دیکھن والیاں توں جنن ایہ کہہ دی وکھنا پے گیا لے،

ایہ تجھ ایک علامت ہے، ایک استعارہ ہے تے ایس قرون اور INSPIRATION مراد ہے جس نے

عراق کوں سرکردہ قوم بتا رہا سی تے میوں جیوں پاکستان ملی، سیاسی تے سماجی حوالے نال
بیضیاں جھنڈا دا ریا لے تریں تریوں انفرمورڈ وگے سو پتھاراں کوں اوس لکھے دی ضرورت
زیادہ محسوس جھنڈی جا رہی لے۔ ”جی کہ کریے؟“ دا جواب انفرمورڈو نے امیں فحشیتہ منیر
دج صاف صاف ٹھہ آؤندا لے۔

اور اپنے پہلے روپ وچ وی مکی داد اس جس مجھ سے بکناز وچ کھانا کھیا سی نہیں ہے
مزان نگار ای نہیں ہے شاعر مکی دے دے وی مزان وی دے وی تپی ریت وچ ای تپے
کھانا، بڈا لے اتے اوس وی شاعر مزی عوامی نہیں بلکہ عوامی دے وی شاعر مزی بڈا لے

انور مسعود اور اس کا فن

فور کرمب ایف ایس سی مینیکل اسکے خاندان سے نکال کر آؤں گی طوت لایا تھا تو میرا خیال دھڑپ یہ تھا کہ ایک مژدوں میں عالم کو نظری میلانات کے تفاوت بیکار پیچہ کتابی سے شکا ہی کا انجام کیا ہے۔ میرے دم و کمان میں بھی نہیں تھا کہ اس مہولی سی تہیوں سے دب و شمر کو ایک یہاں مژدوں مل جائے گا جس کی منیا پاشی پڑے بڑے جگادری دکھاؤں کو کرنا کے کہ لے گی۔ فور مسعود کے پنجابی شاہکاروں نے نامور مشاعرہ بانوں کے ہر جگہ آلت کر رکھ لینے اور اس کی تخلیقات کے لکھنا اور مذہبیت نے خاص و عام کو کرباں طور پر مہبت کر کے کہ دیا۔ اس کی گہری قوت مشاعرہ، و مضمون پر کھنکھ گشتی لیے پناہ شغلی اور جیمانہ مزاج نے ایک قلیل عرصے میں نامور شاعر کی صفت میں لا کھڑا کیا۔

و لپندی میں منتقل ہونے کے کچھ عرصہ بعد انور نے اپنے ایک عزیز کے سرف مل کر لاخوت کے نام سے ایک دکان کھولی تھی جو چند ہی مہینوں میں سر بازار کی تہہ بھر گئی لیکن اس کا تو خرافات والا کاروبار اتنا چمکا کہ اندرون ملک کے علاوہ دہلی کی مٹروں میں بھی اس کا قسط قائم ہو گیا۔ اس شرکت کو اس کی منفرد سلیزینا شہ، شمر کی ادائیگی نے مزید یکسٹش اور جاذبہ حیثیت دے دی۔ انور کی خرافات کا رنگ لکھا دوائی میں بک غلاب کی طرح اس کا مزاجیہ انما نکاش ایک اولیٰ خاص کا رنگ لیے جیسے ہے۔ زبان بیان کی تاد مزاحمت نے پنجابی شاعری میں نئے ایک جہد کا درجہ دے رکھا ہے۔ اس کی خرافات میں گہرے فکر، زندگی کی شکست ناموزوں اور پامال طبقات کے ساتھ دہمندی کا عنصر استہ

تے ایو پیچہ میرے اپنے خیال دہ انور مسعود دی شاعری قوت نظیر کر آبادی دی شاعری قوت گیز جاندی لے۔ ہر سکڑا سے ایس دہج دیلے دی وقتوں دی دہج ہونے ہے نظیر کر آبادی لے دیلے شاعری اک ناس دہج، قوت باہر پیچہ نہیں سی دکھ سکدی تے ایس کر کے اوون نظیر دی شاعری دی صبح قد۔ کہیتی گئی جد کے اچ دے ہنسن دایاں اوچے کلام فوج پیچہ یوں چک کے جھے لایا لے تے انور مسعود قوت اچ و نظیر کر آبادی آکھنا کہ کھاتا نالی دہان دی عزت افزائی لے تے اوں نے جڑے و بار بار پھینا دہ لے ہے کوک یوں شاعری قوت اچان اچ دک بکھن لے حق دہ نہیں لے تے میٹوں لے دے کہ ایہ مجھ دی پنجاب تے پنجابی د بار دہج پیلے و گاکان پادے گا۔

شہرت کھائی
۴ جولائی ۱۹۹۵ء

نمایاں ہے کہ میں کے باعث اس کی تعلیمات کو بجا ملو۔ ہر مول پیدا کرے وہ لب شہنائے خدیو
 ہے۔ مکے شہرے میں شامل کیا جاسکتا ہے۔ پُر لطف امر ہے کہ وہ کسی حالت میں بھی جنگی
 اور عیسائی اہمیت کو نظر انداز نہیں کرتا۔ مزید برآں اس کی ہر نظم ماسٹر معاشرتی تصدیق
 اور ذاتی برہمی کے شائبے سے پاک ہوتی ہے۔ کرہیں کو سرگرمی میں لپیٹنے کا فن اُسے خاص مہم
 میں اور زیادہ مقبول اور ہر المعزیز بنا دیتا ہے۔ کہا جاتا ہے کہ اعلیٰ ظرفیتوں والوں
 کا مجموعہ ہوتی ہے۔ اس امر کا فیصلہ قارئین خود فرمائیں گے کہ انور اس مقبول کی صداقت
 پر کمال تک کا رہنہ اور کامیاب رہا ہے۔ مزاج میں تجر کا اہتمام وہ اس رتبہ و چابکداز
 سے کرتا ہے کہ اس کا سفری پارہ بند پائے شوقی اور دائرہ محنت آفرین کا مرقع جھٹ کی سند
 رمل کو چمکا ہے۔ قدرت کا دل سے نظریہ سے محض دیکھے۔ آمین !

پروفیسر فضل حسین

راج پور، فیروز پور، لاہور، پاکستان

موجاں لہراں بہراں

(انور سہیل جہاں دی قدر)

شعر سخن سنایا انور و نشستہ نیلوار
 گھر گھر حبسہ و لنگر کھینے جو بہراں و تارا

میاں محمد جہاں و لگا سینے سیک دویر
 ایوں تے نیں لا پیل فن چشت وچ قیرا

طبع کلام منسکر تو مگر رب نے بخشش ایسوں
 دل دی دولت ظرافت برابر رب نے بخشش ایسوں

شعر پڑھے تے کٹاں اندر دس گھون تھریاں
 جونہ لہا سے بندیاں جادون اکھاں بچ تصویراں

کل سی سمید اکھیاں دا منظم سینے لہا سے
 فیراج وچ سمستہ گھون لگا جیتھ پتا سے

فلکباں اندر نظریں آوے سارا آلہ
 کوئی بنیستان دیگن والا کوئی فریجان والا
 گل وچوں لکچ گل کڈھ لیندا جیوں دلیوں نہراں
 نہراں وچوں نہیاں، نالے، مویاں لہراں بہراں
 مصل وچ کھڑن پھل ہسے چدم آں کلہوے
 اک سیاف وکھری وکھری اک پتے اک وٹھے
 رقت جیاتی پنڈے سرخ گلاب کھلا، سے
 ایہوں دودھ کے جو نہیں سکدے اج تھان لے پاپے
 وچ سہاچ کوئی گزروی ہوئے، چرنیں سکدا
 چری پھاویں لکھ دی چری ہوئے، چرتیں سکدا
 سہ نہیں سکدا انسانی عظمت سرائیا مسد
 بانہ، دس سہ قہنی ہوئے شہاں لے سرشک
 تے ناوں کوئے ویلے اندر ایس کھاری
 بیڑے بل مٹانے وڈے اوہر صدقہ جاری

— (سیر عابد)

ہاٹن کیسہ کریے؟

بحمدہ

سوچ مری ہے چہنے کستیاں کچیاں کچیاں تنہاں
میر پاں سرتراں، سوجھاں، سمجھاں سب کمزور کنداں

بندہ کیہ اس قدرت ولے رب دیاں رماں جانے
اک اک یج دی کوٹھی اندر لکھ پڑو پی دلنے

آپ نہ سو فوہیں نہ بکلائے بک بک خاں فٹے
کڈے نوں جے حکم کرے تے اوہ خوشبوواں فٹے

فجریں بیجھے کوچ کبوتر چنگن دانے مہوے
شام پچے تے چڑیاں تائیں آہنیاں ول فٹے

اوہ موت ام داعم داتا اسی فستیر خانے
اے دی درگا ہوں آواز ملے سخن مکھانے

تیرے نورِ خشنوائے توں ہر عالم چائن سکے
نہوچ تیرے مکھڑے دی رشتہ نالی کوں سکے

ایہ لپے شل سکھنی پونجی ایڑیں نہیں ہتھ آوندی
تیرے عاشقِ عنایت ہونے بخت ہے جوں پکے

تیرے تول منہ پھیر کے بے میں ہور کے ول ملاواں
رستہ میراں پیراں توں پیلا سچاں وانگوں نکے

کدی تے کوئی کرماں والا صمت ہوا دالجب
تیرے شہروں ہو کے آھے میرے دیوں سکے

اے حاتم دی بیسی تانیں سپا د بخش وائے
امیں نکلے لے وج ہونے ڈاڈے تنکے

ہور دی روکی مویاں اکھیاں نوٹیاں نر مریاں ہتھوں
تیرے چائن والا دیوا فشر دوا آکھ سکے

عالمِ عالم اکوس نبیٰ دا رحمت والا سایہ
ماں نہ جدھی جوالی دیگھی یاسپتہ پچھن دھڑا

ایں ازمایش کاسے ازلوں اسنے ہرندی آئی ،
 پانی دود اٹھاں توں بیڑیاں ہر محساں تے بچائی

جس نے خزن لٹا نا ہوسے اوہ کیہ جانے پانی
 عشق وی نہیں سمجھوتے کردا اسس دی ریت پڑائی

دلاں فریبساں اندر اککا اوہ نہیں ولسیا جاندا
 غالم بے نال بیتا وی نہیں اس توں ورا کھاندا

بیڑا قول اکواری کرداے اوکھ توڑ پڑھینداے
 پکھاپے جانے رنگ شفق دا تہ دل گواہی دینداے

ایں شہادت پینڈے پینڈے راہی نا فریں نا فریں
 ورسے ورسے گلہری پڑھدے تلواں دی چھان فریں

قاصدیاں وچ کوئی نہ دے اوس دلاور ورکا
 اوہ ترپایا کیڑا جس دا ظرف سمندر ورکا

ناموراں وچ کیہڑا جے شبیر جیہا کوئی نامی
 صبر و وفا آزادی ساکے اس دے اسم گرامی

اقبال

مقصود ولے کمال، مرشد باقی سب پر چھانویں
مرا مست الست قلند، جب تے ہانویں، ناہویں

تیری محنت، فوں توفیقیاں، جن سے دی دیکھے
تیری اکھ سدا بے اندر تارنٹے دی دیکھے

تیرے پیسے کھنڈیا، جیہڑا داغ ہے لے والا
تیرے در کا ہر نہ کوئی بھرسے، پیلے والا

لمت دی غم خواری ازلوں سے آئی تیرے
تیرے وانگوں، پشتی ایتیں کس نے جھوکیے

صدی سمنڈ، جد تک گوجن دسے دسے، میاں نہ میاں
سن سبتیر تے اک پلے، ساریاں تیریاں صدیاں

میں رہیا انور سدا زخمیاں تے پرے تماندا
لوک ٹھیلیں پے گئے، تمباں تے ہاسا دیکھے کے

بنین میں ویاں کا
 پاؤ گے تے پے جاے
 لاہو گے تے لہہ جاے
 لہہ جاے تے دوجی واری پان جوگی رہ جاے

بنین میری دودھیا
 بنین میری ٹاپ دی
 وڈیاں توں پوری آھئے نکلیاں مے ٹاپ دی

پیڑ ہوسے اصلی تے مرنوں پئی بولدی
 دھبے مالوں گوری لکے رسی اتے دولدی
 چنے وںسے چاہر تھی ایس نوں ہنڈا لہو
 غیر بھانوس پنہیاں دا چاگیا بنا لہو

بنین

بنین لین جاندے او
 بنین لے کے آندے او
 پاندے اوتے پیندی نہیں
 پے جاے تے لہندی نہیں
 لہہ جاے تے دوجی واری پان جوگی رہندی نہیں

ترک و چوچ کتا بیٹھا ہوا دیکھ کے

میں بیٹا آدم زادوں تانیں کرکناں مار بلاواں
اک پڑے وچ آبیٹی ہے جنس وفا دی گندھری
اچ کوئی فٹے مارن والا
رکھے دناں سافراں

بشرطیکہ

ہمت کرے
تاں رب دیوے
لج دیاں گکناں
کل لے میوے

محنت

مڑکے دا
جس مٹی اُٹے
کوئی تروٹکا لاوے
چاندی کیسہ
اُس مٹی کوئی
سونا وی شراوے

اوحدی میری پریت محنت موج تے راسل والی
دُم دُم صول میتہ ہووے پل پل پین ہڈائیاں

بیری اُسے بیر نہ پستہ بیری ہیٹھاں وٹے
نسیکی دا پھل پاوَن ولے دیکھے ایسے حالے

دل دیاں سنیاں تے اوہ لگیاں جو طرماں لیاں کھاں
دولا لے کجھ ہو طرماں دا میرے آل دولا

اتوہ میری عسّی اُتے کسے نہ ٹمکتی پانی
اپنے اپنے کم کدھا گئے تسیاں بانسراں ولے

غزل

اُکا ساڈا حال نہ جان کھیں نکھیں ولے
چٹاں وچ جے ہون تریاں گدے نہیں پڑلے

اُدے کوئی اوسس جھلی چٹا کاچی پھیرے
جس دیاں کن جھاں دے مال لکھن کڑا لے چالے

اُس نے اکھیں سسہہ پالا ہتھیں الٹی مندی
اکھیں میں جسکراتے پاتے پھیریں پانے پھالے

غزل

کھن نے زلفاں دا قصہ کہن نے
بہن دے کچھ دیے چھپاؤں بہن نے

کچھ نہ کچھ پردہ وی اتنی والیسا
رہن دے موی عافہ رہن دے

صحبت دا سچت بنائے ڈاڑھے ہاؤنکے
بہن دے سائوں وی لاگے بہن دے

توں بے خوشیوں دے پیڑے پے گیاں
کھن دے کست نیاں توں ایسا کھن دے

دل نے ہمتوں جاو نا ہی کور گیسے
رہن نے آؤر دلیسلاں رہن دے

اَوازِ ار

حمیدا! چوہری جی! آج میرا دل بڑا کر دائے
نشی ہے قبول کرو جو مسینوں سر دائے
ہور جنوں پابو نشی اوہنوں وی بلا لئو،
آج راتیں سنا لئونا میرے رولوں کھالئو

چوہری! بے اوئے نواب دینا، تیرے دقوں کھالئے
مہوئے تیرے چھایاں مے دُھڑج پالئے؟
ایو جہیاں دعتماں تُوں میرے کولوں رکھ پرے
مُنہ ہوئے بھیڑا بندہ گل تے نہ بھیڑی کرے

بکھ سکے جانے آں امیں تینوں مرکب
 بکھ سکے جانے آں امیں تینوں مرکب
 ساٹوں توں کھوان لکھیں روپیاں سنوئیاں
 اسان کدی کھابیل میں نیاں تے نوئیاں
 تیرے جیہا بستہ جیہڑا چاہ پیسے گڑ دی
 ساٹوں توں کیہ بھیجیائے ولی دی نیں جڑی
 کافراں توں سنیریاں تے پیئے سیریاں
 تیرے جیہاں کھال توں کھولے سیریاں

حمید! قورہ، قورہ، چوہری جی میں کیہ تصور کیاتے؟
 نرن میٹوں بولنے تے نشان مجبور کیاتے
 رنج مسیخوں کدی کے پلایاں نہ ماہیاں
 ایوں نشان کیتیاں میں داہریاں سواہریاں
 روٹی دا ای سدا داتے ایہ دی کوئی برائی لے
 نیکی دی میں گل کیتی، کر کے کوئی اے
 کسی جے بلاؤ تے میں کدی دی نہ فاسد کراں
 سو واری جی کراں، کھہ واری ہاں کراں

چوہری لہجہ ذرا دیکھو ایہدا، ایس دی زبان دیکھو
 راہ بانڈا، دھکے دا، دھکے دا مصان دیکھو
 تیرے جیے لہجہ توں بلاواں گا میں حمیدیا
 سسھدیا، چھوڑیا اوسے بھکسیا، نمیدیا
 گھر ساندے دانے تیرا، چوستے نیں پاکیا
 چوہری دی کمائی لے کرنی جیہڑا آکھ گیا

حمید! اتنی مچ چوہری جی پانی پانی بانڈے او
 دیکھو جی ایہ گل شنی ایوں پے ودھانے او

چوہری مسندیا کیتیاں توں ذرا دی نیں جھکدا
 میٹوں کتاہیں دیکھو میں دیکھو میں نہیں سکدا
 سارباں دے ساندے توں اخامینوں گھیا
 ساڈھ لینا تینوں میں اٹھنے اوڈیا بھاکسیا

رب نہ وکھائے !

تو یہ توبہ !

نیک پند

نیک سینہ

بڑا کمینہ

دش استینا

ملکِ عدم توں نیگے بندے آؤندے ایں جہاں
بندہ اک کفن دی خاطر گستاخ بنیڈا کر دے

دُنی

توں اک دُنی —
 قیر دی تیرے پندے آتے
 ہر موسم دے دن سوئے لیرے
 لشک مریشیاں لیریاں آتے کج بنگے تیرے

میں اک بندہ —
 قیر دی میرے پندے تائیں
 کدی نہ جڑیاں لیراں
 میرا حال فقیراں
 میں کیہ دستاں؟
 کوئی ہنڈلے
 ساوین، چار، سیالے

لوں اندر جس گئے میرے
لوہاں ، دھتپاں ، پالے

کدی تے دُسلے پڑھدی میری کوئی ریچھ نہانی
تیرے وانگوں شوکیاں دا
میں وی وای ہوندا
تیرے ورگی کرماں والی
میں اک دُتی ہوندا

پچھین مڑ مڑ پچھتے آوندے دور کو تسیاں اٹیاں دا
 منجی چپی بے دونی ہر دے بالال رستی منجی لے
 بھیک لے نہ پر دے دکھیں ! ویکہ برچی خانے نوں
 کیڑی ہانڈی اُتے چھوٹاے کیڑے گھوسے تے چینی لے
 پکیاں پاکے ہمنیں رہنا اس بلکے وچ لوکاں نے
 جس نے آن وچھانی ایٹھے اورک چادر ٹھینی لے
 اتور پنے پائیں اپنے ٹٹنڈ بیانیاں عملاں دی
 بھل نہ جاہیں اک دن دھرتی تانبے وانگھوں تینی لے

غزل

سب نے اپنی بہتر مالا کلم کلیاں چیتی اے
 کندھاں بھانڑیں ساٹھیاں ہر دن پیڑتے آلو اپنی لے
 اندر باہر خوف دوتی کس نے دے دستے میں
 بڑے بڑے بیٹی بھوتی اک دو خوشی پدنی لے
 قدرت دا وی بندیاں دے مال ماٹوں والا لیکھا لے
 کچھ چاہر کے نوں تھنڈے چند کے نوں چھنی اے

پہلی سے چن وانگوں ساڈا سکنا ہے کشکول
بول نمراداں وایسا تاریا کتھے تیری لو،

کنڈیاں تے کیوں ڈور مرے، ریتے ڈانواں ڈول
ہیسی ڈی وج سمندر سنی جو ہونڈے سوم

چئی گل لے او ہو گوا بہتہ جد سے وج ڈانک
کھر واسے سب کلم کتھے چورتے اٹھی دو

باد صبٹا دے پیڑیں اتور کس پانی زنجیر
اج توڑی تے کے نہ وکی پھنلاں دی خوشبو

غزل

سوہنی صورت والا کوئی گیا اے کول کشکو
سزک دی اے فی رشتے پتھے کدی نہ ساوی ہ

پیڑ نہ ہوئے تے مت ایویں گندے پیر کے رو
ہوے پیسہ پیازی اہستہ آپے پیڑے چو

ڈر لگدے باہروں کوئی کسندی مارتہ پتے
ایہ گل وکھتری اندروں آپوں نو ہا لیتے دھو

مزاح نگار

ہس ہس ہڑے
تشتیاں ریتاں
دھن مکئی دے دانے
جیوں جیوں
بھامبر
چدا جاوے
بندے جان نکھنے

اج تے اوہنے حال مرا کجھ پس طعناں چا پچھیا
اکھیاں پلے تینین جیہڑے ڈلھ گئے موتی ساک

کپڑے پائے جاواں

بیڑے ویلے گھنٹی میرے
 دروازے دی کھڑکی
 اوسے وقت الارم والی
 گھڑی دھڑا دھڑا پڑی
 اُتوڑتی فون مرسے دی
 نہیں اچانک پڑی
 اُتھڑولے ٹی دی مے دھج
 دسکو دی آگ پڑی

بسرتوں فیروز ہماز اک لگلیا
 دل دی کوٹھی دھڑکی
 اچن چیت اک مارن گتیا
 ہوو اک بجلی کوڑکی
 انج بریک کر پچی کوئی
 ریت رگاں وچ رڑکی
 کھرے وچ دی شور شرابا
 رولا سڈ کو سڑکی

کوکاں مینوں گھیر لیا میں کھڑے پائے جاواں
 انور ایس سے دے ہتھوں کتّاں نوں تھتھ لاواں

رکشے والا

(چھیما ڈالیر، راتے تے اوہ سہ آل اوہا) دست برائے کش لے
تے تیسرا بندہ لک سواہی لے پیڑی ریل تروں آتری لے۔)

چھیما : رکھو جی اپنی کھیں، چلیے جی باو جی
کیہڑے پاسے جاو گے ؟ بڑی بڑھ جانے ہے ؟
پتہ دی وکوں آسنے او ؟
او تھے دی سٹاکو کوئی، ایسے دی نہ چھپا ہے
توبہ ! توبہ ! پرہوں دی
لوہر وچ ۔ آگ پتی وندی ؛
گرمی تے بندیاں دی دھوڑی پتہ دی
سواری : گرمی تے جٹ مے وی دھت کڈھ مٹدی

چھیما : باو جی میں گل کراں، بڑا نہ منایا ہے
رب غولے ساٹے لٹے کھٹ کو زراٹ لے
جامٹوں وی ٹرپے جے مینہ تیں دسیا
کوئی نہ تروکھا کھجوں گھسیاں منجیاں
پانی نوں آؤکھیاں سوں گھسیاں منجیاں
اساں وی قلندراں نے گھوٹیاں تے پتیاں
جھیاں جھیاں کیتیاں تے تیاں تیاں پتیاں

چھیما : کیہڑی کیہڑی پھولے تے کیہڑی نہ پھولے
کوڑیاں نوں کھوٹیاں جے نوٹاں دیاں تھیاں
چیزاں نوں تے رنج جویں اک گت کئی لے
بندیاں نوں سب جاتے کئی دگت گئی لے
کسے نوں دی کسے دا نہ دیہ نہ لھاو لے
جیہڑا کیرا بولدا لے دکھیں ای بولدا لے
سواری : جویں کوئی نہیں جے دنگ ایہ سپائی جاو
وہیے دا ایہ سوہرا جویں کھڈا لے کھڈا پی جاو
میرا رنجش : گھنٹیاں تے بھٹے دیاں پتیاں ای کھائی جاو

چھیما : سنیاں جے باؤجی ایہ یار دیاں ہلایاں

آج تے ذرا براں نوں چھپا دی کوئی نہیں

کدی تے جاناں نالوں دودھ ساں عزتاں

کے پانے ہنگامیاں مے نال ذرا کھینٹا

باؤجی ایہ اوتھی دا حال ذرا کھینٹا

بس وچ بندے جیں کجی مچ جانوں

سواری : ساریاں سواراں دایسینہ پیا وگدائے

میرا نکش : جامناں دیاں نوں نوں پیا لگدائے

سواری : توبہ ! توبہ !

آج فیروزخانے تے ہیر والی مددک گئی اے

میرا نکش : رزارش لیندی اے ہی

وکی آپکری چھیما ؟

چھیما : میں تے نہیں وکی اے

گل کے کیتی سی ۔ کہ

توڑ تازی گل تے پکڑی وچ کوئی نہیں

کمانی کمانی نیکی جے شکاری وچ کوئی نہیں

میرا نکش : چپ کاہنوں کر گیا میں کوئی گل کر چھیما ،

چھیما : ایوں چپ کیتا میں اچھ تے کوئی ہنیں ہی

گل سی پکڑی دی تے پیتا ذرا آکاسی

توسے آتے دنی کی چھیریں اچھ ہی

گدھا سوڑنا سماں سی او

دلو ولی اوس دانتیاں میٹوں آ جاندا تے

میرا نکش : بھائی جان چن کے گودا دی تے لا جاندا تے

چھیما : آگیا جے باؤجی

پامی بلخ آ گیا تے

بھر کوئی قریں تازی میراں نکش

باؤجی : میں کیرے پلے مڑاں نکش ؟

امانت

کزئیے !

تیرے ماپے گھر دا

نہاں ہو جائے پیکا

مری دی برفباری

وہی اسان می مری دی برفباری اتھے ساقاں چنکنا لایاں میں
 تے بند بار اناز سائے کھوپے بوت دے کھسپاں لاریاں میں
 کالاس والیاں بچن پکان خاطر میراں میںاں میںاں میں
 ولکال ماراے مری دارکتا ہیراں میںاں میںاں میں

انجے جاہلے چوہیں پسند آتے چل کوئی پہلو داو سنیا لے
منڈی ظاہر سپری رنگ آتے کوئی تکیا لے کوئی سنیا لے
سنگے ہاؤنٹے کے نول چوہر کوئی کھلے برف لے مار کے سنیا لے
پھا جتی گئی ہے کہ ہرے چپ کوئی رہیہ کے نرک اچھنیا لے

رنگ منگ چھپا یا جاؤ نہ اتھیں خزان فیضان وکیاں کھالیاں
پتا کہ ہرے کوئی نہ سبز ہونے کے چل تے پتا نہ لایاں
لہو برف سے لکھنے لال کھال میوہ اکو ای راہیاں لایاں
اک بالہ سے سنیاں سینہ لوکی پانی جم کے وکیلے لایاں

لگی چیت نہ کوئی دی جاہری لے گے برف دے ڈھیر چاریاں تے
ایہی تھنہ تے پریتی و سپنا تھن سہم ہان ظار یاں تے
ڈا اوس نے وٹھڈ اکھنڈ چالہ سوج چکیٹ منظرں مایاں تے
لکھ مری تھی شیش محل د اکھوں کہ طیرنی نہیں لکھیاں تے

غزل

ہوئے پی تقصیر کے دی وکو پیا کوئی جرداے
مئل چمک نہی اکھیاں کوہوں دل خبر نہ بھرواے

چین کے سماں لین نہ دیوے چمکا چتیر چا سکا
فنیے چمکان اُن لگد لگے چھاؤں حشر نہ رواے

مکسم توں بچے ہنڈے آؤ دے ایس جھانے
بندہ اک کفن دی خاطر کست پینڈا کرواے

خبر کوئی اخباریں مچ نہیں اُس نے باسے دیکھی
تیں معلوم گواہی میرا بیٹھنے یا مڑنے

منیاں میں اخلاص جیسی ہن سستی چیز کوئی
ادھر کچھ میں نے کہا جو کچھ میں نہیں مڑنے

اگر ایویں چھو بیٹھے اپنا ہفتہ دواں ۱۲
نہیں رہ سب توں مٹھی لگدی کون ہنگامہ بھرنے

غزل

صوت اکلا پا نظر آیا ہے سٹیش دیکھ کے
میں وی چنگا پر تیاں دیر سے تے میلہ دیکھ کے

کیند مٹی وا تیراں نے تھلے ہر کیسے
سوچناں اخبار تے ذہنیہ دانقشہ دیکھ کے

فلک ہر وہن یا محلے ماٹیاں کسے بیٹونا
شیر ہو جاندے میں ہمسائے وی لٹ دیکھ کے

ایڈیاں کچھ سوکیاں وی نہیں مڑاواں پائیاں
اوہرے وٹوں کچھیں لے آلا دوالا دیکھ کے

میں سب اتر سدا زلفاں تے پرے تاندا
لوک ٹھیلیں پے کے ٹھیاں تے ہاسا دیکھ کے

واری دارا - دو کنجوس

(انجیہاد لکھ)

اپنے بڑے آن اک راتیں — آپکھن ککا دارا
میں اود وائیں پرت کے پال — وائے دودا مارا
چندو کال مار گھمائیں چھیتی — اس والٹ منارا
دیرا بلدا چھڈ کیس میں — بندہ بھٹلن دارا
کرواں والے دیکھیں کدھرے — تیل نہ سر جٹنے سارا

واری کیا سے توں کیوں پایا — گھانا ایڈا بھارا
ککے پھیرے بوٹ کسے سے — ایہ کیہ کیتنی کارا

وارے اکسیا توں کیہ جاتا — ایذا بھولائے وارا
 مینوں کتھے وارا کھاندائے — ایذا سخت خسارا
 کتھے مار کے جتی کیٹائے — ننگے پییر گندارا
 شوہاں دی اس جیڑی داسی — بوجھ نہیں تے پھارا
 ڈا ہڈا چنگا کم اک کر گئے — مر گئے واری وارا

ساڈے اُٹے غمستاں دی آہٹ کیتی گئی
 ہر کئی منظر جیسے ہی وی دھٹ کیتی گئی
 مملکت دے مال آزادی عطا کیتی گئی

جیہڑے شہزادی بیان اس فضل دا ہوندا نیں
 شکر آزادی دا کریے تے ادا ہوندا نیں
 کوئی تخت وی تے آزادی جیہڑا ہوندا نیں

ایہ جمن اک چاننی دے واسطے سنگیا کیا
 مہکی مہکی زندگی دے واسطے سنگیا کیا
 لا الہ دی روشنی دے واسطے سنگیا کیا

یوم آزادی

ہے قلم بن جان شت خال سلایں کھان دیاں
 دشمنانی بنن بھلاں سلسے ویاواں دیاں
 کون تھنڈا بیاں لکھے مولا دے آساناں دیاں

ایس جینڈے وچ قلم دے ساہی لکھے جاچے
 اتے عواماں ناہے دیاوی مکدے جاچے
 نعمتاں لکھے تے مڑ ہنسے دی مکدے جاچے

ایہ امانت اک منسا اک رات وچ سوچی گئی
 جہاں دی اک بھڑی برسات وچ سوچی گئی
 قدر والی رات مے لہات وچ سوچی گئی

اس داسٹکارڈ ہے سبے غفلتاں توں چھوٹا
 جیہڑا کھڑے بخت اے اُس دی طرف کھڑا
 لا الہ مے مال جھڑتی دا تعلق جوڑنا

پنپو یار تنگ نہ کر

پنپو سانوں تنگ نہ کر توں
ہرے ضروری کم لکے آں
سوچی ہے آں ہُن کیہ کریے

روٹی مٹوئی کھا بیٹھے آں
 لسی شستی پی بیٹھے آں
 خٹے داکش لا بیٹھے آں
 پرچہ پانچ کے اندوں باہر
 بھانڈے دی کھرکا بیٹھے آں
 سوچی ہے آں بن کیہ کرے

کیے کیے آسے بن گے
 وڈے وڈے سنے بن گے
 وڈے شروسا بیٹھے آں
 سارا چین کرا بیٹھے آں
 سوچی ہے آں بن کیہ کرے

دیکھ لیاں میں سب انہاراں
 تے ورتے تھل بیٹھے آں
 پرچہ بیٹھے آں سارے اکھر
 سارے خوف سنا بیٹھے آں
 سوچی ہے آں بن کیہ کرے

رزق، سیاست، عشق، کوتاہ
 کچھ وی غافل رہن نہ دتا
 ساری کھید و نچا بیٹھے آں
 دودھ وچ سرکہ پا بیٹھے آں
 سوچی ہے آں بن کیہ کرے

جی کر داسی دو نماں پایے
 مارشل لا توں حبسان پھڑایے
 دو نماں شو نماں پانیٹھے آں
 ایہ حسبہ پوری رولا رپا
 کئے سال ہنڈا نیٹھے آں
 سوچی پے آں من کیہ کرے

سودا کوئی پنجہدا نامیں
 کوئی ستا ٹھہدا نامیں
 تے لے وچ آئیے آں
 سوچی پے آں من کیہ کرے

بڑا جھبلا ہے الور کچھ نہ بچو
 سمندر وچ پتا سے کھووا ہے

کیر دے تے کھوہ ہمیشہ ظلم والا گیر دے
 پھیر دے تے راگ مٹھا شادی دا چیر دے
 بولہ لے جو کچھ اچھے پیچھے توں آئی جا رہیا ہے
 داڑی دے نال اک تھوڑا دی چٹکی جا رہیا ہے

توڑا قانون توں جھکد نہیں ہستکد نہیں
 اُس جیسا بے درد ہمایہ دی ہوسکد نہیں
 اپنے ہمسائے توں جو کئی تے لگی جا رہیا ہے
 داڑی دے نال اک تھوڑا دی چٹکی جا رہیا ہے

قہر دے لشکر دیں آفرکہ دیں کھسک پیا دنیاں
 اک نہ اک دن لایاں خیراں دی آو تیاں
 مانے والا کسے توں آپ کئی جا رہیا ہے
 داڑی دے نال اک تھوڑا دی چٹکی جا رہیا ہے

۶۱۹۹۸

واردا تریا

اہن والا سلسلہ دنیا توں لگی جا رہیا ہے
 بوڑا سکھ پیرن دی چھاں والا لگی جا رہیا ہے
 بے دریغ اک سورہ کائنات پھٹک لگی جا رہیا ہے
 داڑی دے نال اک تھوڑا دی چٹکی جا رہیا ہے

مشر دہانے اکھیاں مچ میں بھر کے لے گیا بنو
کو بچی گل سی مسلم نالی بھانڈے دا پر تاونا

رنگے رنگے ریکو پڑے آپوں دل وچ جوڑاں
بالک توں پیا بھڑکوں دیواں سمٹوں چنکھوٹا

اکھیاں کووں زس کے نیند رنج گئی لے اورد
جیویں اکس پرہنے اتھے مرنیں پھیرا پاوتا

غزل

پھد والا ایہ طفل تسلی بھٹکے کئے آوٹا
اکوں تیری مرضی پیاسا ذاکم بھساوٹا

بھٹکے واسے پتا نہ لگے کوں دما زنی لگی
کئے دے وچ اوکھا بندے بھٹ داجب لگاتا

اپن چیت گئی دے اندر بالاں رولا پالا
انہیز واسے جاگ پیلا میں نرکا غلاب دلاوٹا

بخت مے دی تختی اُتے لکھوئی جو پا جو
میں کھڑا میں کون کسے وی حرف تے اُچھی کھال

کوئی بھرم نہ مینوں بھانوں میں مقبول نہ ہر خواں
سیرے کرکوں ہر نہیں سکدا سب نے اُچی رکھال

ربوے خیال ہمیشہ مینوں منکر سخن دے ویلے
خالصاں دی گل کراں میں انور ظر عوامی کھال

غزل

پکال اُتے اتھرواں مے ویلے بالی رکھال
کچھ تے گھپ بنیے راندہ چان لائی رکھال

مناں ہوتاں مکد نہیں ایہ لک چسپ بنا تیرا
ہور کدوں تک پیا نہیں میں اکھیاں مٹی کھال

بجلی جیزی لک سریندی اندیاں کیہ تدبیراں
نریاں کنیاں دتن تے میں تھہ وج چتری کھال

ہر تونے پنچھی چمکدے
 پے چتر وانگوں ہسکدے
 اہے ساون، ہاڑ، سیال
 کوئی ریں نہ پاکستان دی، اہی کوئی نہ ہور شمال

واہ مٹی میرے دیس دی
 ہر چلی جا پے ایس دی
 جویں ہسکدے ہور شمال
 کوئی ریں نہ پاکستان دی، اہی کوئی نہ ہور شمال

ہر گلی پرتا سے ونڈو،
 ایسے آوے تے ونڈو،
 ہسکدے آون والا سال
 کوئی ریں نہ پاکستان دی، اہی کوئی نہ ہور شمال
 ایہ خاص عنایت رب دی، اہی رحمت دم دم مال

نیں ریاں پاکستان دیاں

(انعام یافتہ)

کوئی ریں نہ پاکستان دی، اہی کوئی نہ ہور شمال
 ایہ خاص عنایت رب دی، اہی رحمت دم دم مال

ایہ دھرتی کرباں والا دی
 اہی ساری چھپ نرا دی
 اہا دکھدے روپ جمال
 کوئی ریں نہ پاکستان دی، اہی کوئی نہ ہور شمال

سائیاں تیرے کلام ہی دھم رہی ہوں تنگ ہماں آباد رہی
تیرے شوق خیال سے بچھیاں ہوں ہندوستان مال شمشاد رہی
خوف خزاں توں گلشن مشعر تیرا واکھوں شرف سے آزاد رہی
جبل جان کے بوسہ اور سائے تیرے سے سخن ہی جاشی یاد رہی

کیمڑی ہم چنگی کیمڑی بہتہ بندی تیری نگہ نے خوب چکان کیتی
تیرے قلم نے ہر دے پر پل کھولے، نئے عشق ہی رمز بیان کیتی
اکس بانی آس را کس بگڑیاں ہی غنیمت غیری آپ قربان کیتی
کیسے خوشی سے نال قبول ضمیر واری دکھان توں اپنی جان کیتی

کے جوئے پاس جواب گفتوں گنت بکول خواجہ کلام تیرا
دنیے خاص تمام علوم تیروں چرچا ناماں صبح وی عام تیرا
چسکے لھو، پشتو شہر از ولے سائے دلہے دکھائے علم تیرا
جہوں تک سے شعر وی لکھ لاتی باقی مجھے کا کجاستے نام تیرا

احمد علی سائیں

احمد علی دا ذکر اڈکا کر یہے توئے نکلیے مستی بھار وچوں
سوئے کجیہے پستند از دن بولا گئے کجیہے رقم اوصار وچوں
اوہی طبع دی کوکج نوکلی لے سخن چڑاں ہی ساری دار وچوں
اوہیے شعر دار وچ جلال و کبریا محبت رعبے نہ سائیں ہزار وچوں

ڈاکٹر فقیر محمد فقیر غوم (بالجے بنگالی)

تیرے دُکوں جیسے تے کوئی اک دہانہ کدے
کیڑلے جیڑا اپنے سہم دی کدی ہوا نہ کدے
کردی دسی ہوناں ورگے ادم تیری پیری
تیرے واکم نہجانی کھنئے غیرت مال فقیری
تیری ہر اک گل سی بابا پسند نصیحت والی
تیرے اندر دونوں دُٹھے عبدالحق تے حالی
بیٹھانے تھر تھلی پانی شعر ترے اصلاحی
پیراں پرے ساتی دھنسا سرے ہمار ضرامی
دامن لے مال اک مک ہندی اتر جہاں چولی
اوسے طرہاں فقیر محمد تے پنجابی بولی

غزل

ایسے دُر توں گنگیاں ہوئیاں خوشے کنڈیاں چٹکیاں
کون پگھری پھیرے پائے بچکتے کون تریکیاں
اچنیاں کندھاں سنن نہ دیون اک دوجے لے ہائے
محل آسائے تے کہیہ کھنڈیاں شہریاں وینکیاں
پھر صدمے سوج میرے دُٹے کہنی مشقت لانی
شاماں تیک میں اپنا سایہ اپنے مال دھریکیاں

دُبا سَورج اُلکیتے میزوں ارج وی اُسے آہرے
نہیں وچھٹی نیندر توں میں ساری رات اُدکیاں

اچنیاں باواں نال غلاقن میری چُپٹوں لوکی
میرے متھے لائیاں سب نے آچو اپنیاں چکیاں

کس دے اگے گننے پایا اَوَر اپنا چھیتا
لکھے سوے دتے تے پیا مُر مُر لائے لیکیاں

غزل

بجناں ساڈی رستمِ وایت ساڈا چپ چپ بہنا
نہیں تے اسال خیتراں تیغوں کیہ کچھ نہیں سی کہت

زکھان وقلوں بُن کوئی سزا آوے یا نہ آوے
دُجھے میں دوپسہ گزاری بُن کیہ مہانویں بہنا

مندا کمیت حال دے داتیں سدی بے پروالی
اُسے گھر دا ویہی بھولیوں جیہڑے کھروچ رہنا

کڈا سوہنا درس وفا دا بے گنی لے اک سوہنی
 کچے ہون گھڑے تے ہون آپوں پکیاں رہن
 اپنیاں اپنیاں اکھیاں دے دج اپنے اپنے اترو
 میرے باجوں پیڑ مری توں ہور کے نہیں ہونا
 ایہو جیے لکھنے موتی کے کے توں جس دے
 درد منہاں توں ملدا نور اکھیاں دا ایہ گھنا

ساری بد رنگی مری تے رنگ سارا اوں دا
 ایسی اکل تال ظالم تاش ورتا نڈا رہیا

۱۴ اگست

مدا پچتے رہیا اوہ جو زمینوں
کدے بھلت نہیں اوہ دور میںوں

اوہ کھنن گیر ویا سختیاں دا
سفر لہا تے کالے پائیاں دا

فرنگی دے ستم دا اوہ زمانہ
وطن اپن سہ اپنا قید خانہ

مری دھرتی تے قبضے سن کے دے
چمن میرا سی، یوسے سن کے دے

میرا کیہ قصور اے ؟

’نامی میناں ملے دا
وعدہ او بنے کیٹا سی
’نامی پچتے دتی سانو
اوتھے تے کجور اے
اہے وج تھی دتو
میرا کیہ قصور اے ؟

بیرے تے جے دیوا بالیسا سی
نہنیری مال متا لالیسا سی

نظر سی آسپنے تے ویریاں دی
اے ہمک ہیک چینی بجلیاں دی

انھاں مڑیاں منڈے تے دھرے نیں
شکاری آج دی افسے مارتے نیں

نہ دل خاص نہ کھریاں نیہاں نیں
فتورائ مال بھریاں نیہتاں نیں

اساں توفیق دے اللہ سائیں
بچائیے حسب کنڈاں توں دیں تائیں

جہوں پھلیاں تے شانیاں ہزیاں ہزیاں
چنگیاں، جیولیاں پھراں نے پھریاں

وطن وچ تعلیمتاں دا ادھ سماں سی
بس اپنے ہمت دواں دا چانناں سی

بڑا چر جبہ دا ایہ مبار دھویا
غلامی دا جہدوں احساس ہويا

جہوں لگی لگی آزادیاں دی
مری رت وچ پھری رت گرمیاں دی

مرے جذبے انوکھے کار کیئے،
اڈا دتے میں زنجیراں تے پھیئے

لہسیرا سپیا کھنڈ کار کوں،
کھی سامجی نہ سٹ سرکار کوں

ندائے فضل تیں بکتے پھوڑے،
تے آزاد دی ملی آج دے دوائے

موبائل ٹیلیفون

(قہوم اٹ مے کنٹریب)

لج کیا ہے اوس نوں فون ایسا پڑشل تار دی فون سے مال کوئی نہیں
تھی کچھ فیروں سے مال ہوئے اودی جیسے تے کڑا حال کوئی نہیں

کا ملاں پٹیا. وچ جھسٹیاں سے غیر غلط تے غلط ملائی جاندا ہے
و ملا وقت دی کوئی نہ وکھدا ہے ایویں فون تے فون کھڑکا فی جاندا ہے

کڑی وچ دی کھانے مال اینوں غت پاتھ دے وچ دی لہی پھرلاے
کے دیے نالیں توں کھ ہوئے اینوں پاتھ دے وچ دی لہی پھرلاے

جدوں کھلے ایسوں کے تھانوں جولی جولی تے بڑا ڈول کھلے
ستیا دی لائے بالکے نوں کیکے تھیں تے کن دے کول کھلے

بیلو دی دلج دے نال اپنی دوجی کوئی آواز نہیں کھینچا
سہے جہے میں اوس دے نال بچے اچا ماہ میں کسے نوں لہجہ نہ

میر کوئی بے ذرا ایگج بدلے شعل دین کچ کچوں ایہ دیر کردے
اک پل دے دھل نہ جین جگا اوہوں کت کتاریاں فیر کردے

فون جدوں دا اوس دے تھہ آئے سدھی بہت کھلے وی کھڑی جولی
کھڑی ایس نوٹھے کھڑی اوس نوٹھے ڈاہی خستہ نوں جو کچھ پڑی جولی

جیڑا ایہ دیاں کہانیاں سنن بندائے بیٹھا سیتے اپنی سنگھلے
جدے نال وی رابطہ قلم کردائے خرچہ اوس نوں دکھرا نکھلے بندے

غزل

چو کمی رونق و کیے کے اکھ و لئے حال گواچا ہوا
بھیڑ بھڑکے دے موج جہاں بال گواچا ہوا

نسبت دی خوشبوی والی لیر نہ بچیلے مینوں
مسیدہ گلے یاد پوسے زماں گواچا ہوا

کدی نہ دھماٹے پتر شاخاں ٹوں نہ کر گئے
کدی نہ سنیا پرت کے آیا سال گواچا ہوا

مدتاں توڑی یاد مجھے کا چین اسماں جو پایا
مدتاں توڑی رسیا لے ساٹے مال گواچا ہوا

دل سے چورن فغفغان چڑھیلے انورنوں کیہ کیسے
میلے دے موج بعد پھر ولے مال گواچا ہوا

غزل

جے کر میرے سارے ہنر منیاں خاکاں جو گے
میں دی سر کے سانچہ لے نیں کچھ اسماناں جو گے

ایس زلفے ورکا کوئی کال سماں نہیں سنیا
نانوں مانوں دی نہیں بھدے کوک مشالاں جو گے

ایہ وڈ سرائ دی ازوں جگ تے ہندی آئی
کچھ تھوڑاں جو گے ہوندے، کچھ دستاراں جو گے

اکلا پیہ دی بھٹی رزنا بخت نصیب ساڈا
 ایسے سائے دلق میلے ہین مشہد یکاں جو گے
 بند تر جانی مر جانی لے انج گدا لے مسخوں
 ایسے سائے شہرت حاضر جہاں بٹیاں جو گے
 جہاں تریاں چیکاں لے کے ضلع کچہری پلایاں
 پیسے دی کچھ تیرے پئے ہین وکسیلاں جو گے
 کوئی رمز نہ پئے چمبندی اوہ دیاں اوہو جانے
 دھپاں ریاں جو گیاں اوہ پزل برفشاں جو گے

چیزاں دی اصلیت انور نیڑے ہو کے جانی
 دُوروں وانگ شتو تمان لکیاں مینوں جہاں جہاں

جمعہ بازار

سبزی، مرغ، مٹے سے جمعہ بزارے دیکھے
کیسے کیسے عجب نظارے جمعہ بزارے دیکھے
سانے بند بزارے کھنڈا ایہ بازار نرالا
صبحہ دیا جسیہ مسید چوکی رونق والا
نجم نیس کے آیا ایتھے سارا آل دوالا
ابا، چاچا، تایا، پھنچیا، امی، باجی، حصار
لوک ولیتی دیسی سارے جمعہ بزارے دیکھے
کیسے کیسے عجب نظارے جمعہ بزارے دیکھے

رنگ برنگی کاراں والیاں لگیاں ہوئیاں پلاس
ہر کوئی ایتھے میرے دانگوں دُبا وچ خیالاں
کھیزی چیز حریفیاں ایتھوں کھنڈا سودا ماللاں
اوتے چوکا، بھیر، بھیرکا، کھیزی تھانویں والاں
مٹی، دھوڑ، غبار، غمبٹاں، جمعہ بزارے دیکھے
کیسے کیسے عجب نظارے جمعہ بزارے دیکھے

کھیزی شے نہیں دیکھی ایتھے دیکھے میں حدوانے
ایس بزارے دکدے دیکھے اسال مٹی لے دانے
ون سوئے دیکھے ایتھے کھل، لیٹ، سرلٹے
کاراں دے وچ دُکے ہوئے دُٹے بال ایلنے
بسدے، روختے تے کڑا لڈے بال دپانے دیکھے
کیسے کیسے عجب نظارے جمعہ بزارے دیکھے

لہنے واسمان حرمین لوکی ڈنہ ڈنہ
ہندے دوتے کوٹ، سویر نکدے، دہندے دھنہ
فیشن لوں نجاو ن پے پے سے چارے کروے
گھروا پروہ رکشن لی سپے لین پڑانے پرہے
اوور کوٹ، جراباں، شالال، سونے سانے دیکھے
کیے کیے عجب نفاارے جمعہ ہزارے دیکھے

نویں نرالی جہلی جس نے جو آواز لگانی
کے ملوکاں والا بھائی کشتش وکتے آئی
مہنگ پیل نرں آکے کوئی پتے دی بھر جانی
لے وچن والا کوس کے لئی کسی مضیباتی
برقی دی آواز سنی تے شکر پائے دیکھے
کیے کیے عجب نفاارے جمعہ ہزارے دیکھے

کوئی بوس اناراں والا نوش پیا فرماندے
کوئی نرخی ذبح کرا کے تیلے دج پیا پاندے
کوئی کاکب ہزاراں دا قالین خریدی جاندے
غالی کھیلے والا کوئی اکٹیشاں نرں ترماندے
مہاتر ساتھی کئی وچارے جمعہ ہزارے دیکھے
کیے کیے عجب نفاارے جمعہ ہزارے دیکھے

شاہیں تے وچن لک پے سونے وچن ولے
ایہو موقع دیکھ سبے سن کئی حرمین ولے
ایہوں بعد ملنگاں وانگول بیٹے بیٹیں ولے
سونے والی حسانی پٹی بال کے سیکن ولے
رات، ہنیرا، جہانگیر، تانے جمعہ ہزارے دیکھے
کیے کیے عجب نفاارے جمعہ ہزارے دیکھے

شاخاں جیزے سادے پتہ کچھڑ چائے ہوئے
 پہلی رات دُج غورے ایناں کدھر کدھر جاناہیں
 روفق پچھوں ہونی لے کچھ گونہری ہور ادا سی
 میلے نے کچھ ہوا وی کلیاں لوکاں توں کر جاناہیں
 منزل تے ہا اپنے اوڑ پنے کے جیزے پیندے
 کچھن ولے پچھدے رکے کتھوں تسیکر جاناہیں

غزل

یوں اوہٹوں ترمیاں دتیاں کوچ اسان کر جاناہیں
 اوچے شہروں دوجی قافوں کیڑے کامند جاناہیں
 عشق نہ جس مے پئے اُس نے ہرمانیں لیراں لیراں
 جس فوں کوئی کچھ نہ ہوئے اس لے کسکر جاناہیں
 خواہاں وج دی نکیاں نیس من ساں دایاں چھانواں
 کدی تیاں وی آیانیں سی نیچے دی مسد جاناہیں

ساری پرنگی مری تے رنگ سارا اوس دا
ایسی شکل مال ظالم کیش ورتا تھا رہیا

میں ساں عرضی والا میل بھلا کیہ زور سی
اوہ سی مری والا تاحسہ فرماتا رہیا

اک کئی اور نہ بچنے نہیں دتی اوس نے
اس طرحاں بسدا رہیا بدل کہ ترستا رہیا

غزل

وقت مٹے دج کرشن دا رلا پاتا رہیا
ساویاں مریاں شہوتاں نگ دوتا رہیا

ایہ تے لوکاں صرف یکے وے دھاڑے بانٹے
فائدہ اوہناں نوں کیہ نقصان پہناتا رہیا

لاالہ ولے نوں لیاں جیون دی کیہ لڑسی
دیو والا دا پچھاری کمانیاں پاتا رہیا

ایتھے خولے کیہ ہونائے

آہنیاں نے مچ و پائے
سے سے پچی سارے
بکلی مارے ہٹی لشکارے
ایتھے خورے کیہ ہونائے

کوئی رات نہ جائے غالی
سُفے اندر دین و غالی
لمنی پوکوشل ولے تاکے
ایتھے خورے کیہ ہونائے

مُتّا ، ہوش و گشت مالی
 نہیں پُٹنی ، ڈالی ڈالی
 دھوئل کاں پیا پچھاں مارے
 ایتھے خورے کیہ ہونائے

لوکاں نوں کیہ ہوندا جاوے
 بندے جاوَن بول بُداوے
 اک دُوبے تھیں پچھن مارے
 ایتھے خورے کیہ ہونائے

کیڑی ہوئی دے پر پھانویں
 انو بہن نہ دین اِس تھانویں
 ہر کوئی باہر آزاری مارے
 ایتھے خورے کیہ ہونائے

غزل

کس محتافیں آکاں گلیاں
جا کتے دسیاں بدلیاں

دستے جندے ویکن آکیاں
جس شہر نہ نیجے باریاں

اک مکھڑا چڑھیا اوس دا
اساں ہور بھرتیاں پھینیاں

اسی اُور سیندھڑ ہو گئے
بم گلیاں سبے سختیاں

زرعی بجاتاں

اوہ اک اُپا لٹا گھبرو دوروں نظریں آوے
اُس مے سرے پکڑی جس مے شے ساٹے ساوے
اوہی شکل شہت بہت مل میں کراں ہر شہا
پستلا درگ تے اُٹھل وگا کس دا پنڈا سارا

ایہ بجات جے توں بھینیاں میں تینوں مٹاں
کٹہ بھیکھے پالو بھاویں بکھ لیا میں گستاں

اُسے دی مشورہی اوتھے پیڑے پنڈوں نگہاں
 اُس مے سرے آگ دی کھاری پانی مے مچ نکلاں
 جے تہ آپ بھلائیے اونہوں کدی نہ نمونوں بولے
 جے بولے تہ ہواں بھر کے اپنے ذکرے پھولے

ہور کجھ اس دا پتا نشانی میں نہیں دناں اُکا
 کوئی مور بھارت پاؤ بچھ لیا میں خشت

کون اوہ بندہ پیاراں جس نوں دُشیاں تلے کتیاں
 کدی اُڈیکے شکر دوپہراں کدی اُڈیکے چنریاں
 اوہسے نرے ککے اکے رت دی دانی دی بے رنگی
 لکڑ، فوسیا، مٹی، پانی اُس مے ساتھی لگی

زمیناں مے مچ ڈوبی جاوے اپنے لہو دی لالی
 بچھ لیا اوہ ہمسید بندہ دسے مرے دا ہالی

خشر دھاڑے اکھیاں مچ میں بھسکے لے گیا تہنجو
 کوچھی گل سی حسالم خالی بھانڈے دا پرتاؤنا

مگنتا میں فیر اُدمار کے توں
فیر بھابھوں بھگ بھگ بانائیں

ویٹے سر بل دے نہیں کئے
مُڑ حیدرمانہ بھگ بھگ بانائیں

پتر حدیاں نر خاں والیاں چھوٹاں
میںوں فیر پھنک بھگ بھگ بانائیں

رہیچاں والا بُونا میٹھا
جھول شون بانائیں بھگ بھگ بانائیں

اوترِ اُسن مہنگائی مہتوں
عشق دی پیہتوں اک بھگ بھگ بانائیں

بھگ بھگ بانائیں

میٹھی اس تنخواہ نمائی
تقتیوں پہلاں بھگ بھگ بانائیں

لوڑاں منیر ترڈی بن کے
میرا کھیر بھگ بھگ بانائیں

جی کرتا میں مسندی جاسیے
جانمیاں جانمیاں بھگ بھگ بانائیں

بولیاں

جی سرخ نہ ہوئے ساوی تے سدا قیوں دیکھا ہواں

میرا کھانا اولہا کھینے ہے جیواں دامل پیندا

تیرا شمر گزیاں والا تے سانوں کے کیہ پچھتا

تیری نظر بلیدیاں ورگی تے سانوں وی نہیٹ کرے

چینی تپتی تے بڑا کھانے تے بے فی خراکاں تیراں

پائیاں سرخ پرشاکاں کزیاں تے سرداں نوں اک لک گئی

قدرت داوی بندیاں دے نال ماتواں والا کیکھا لے
پکچھ چاہر کسے نول چمنائے چند کے نول تھپنی لے

وچارا

پیر کیوں تڑے نیں ؟
سوچی پے گیا اک فلسفی
تے ایہ سہ سوچیا
اوہ تڑا تڑا

بہر گیت
تے

ایسا بیٹا !

ایسا بیٹا !

فیثہ

تڑوں رہ گیت ،

چھوٹا وڈا

تسی تسی ، ماڑی ماڑی ماڑیاں دی بھیسر دی
اک وی وڈیرا ہوئے کشاں بھارا ہندا لے
وڈی ساری کھیسری دی تے بکلی جتی جاپی
بھکا جتا بامحتی وی تے وڈا سارا ہندا اسے

جھولا جیہا

گھوکے ویلے دے چرے دی بجے سمیٹی جیہی
میر لائل کشتاں نے دج کجھ لولہ لے ہولا جیہا

کوئی ایسی چاپ مینوں تیرے تیرے جا پدی
کوئی کنیں دج جویں بعدا پھرے دولا جیہا

خوف کس ہونی دا سناخواں ناں تھی ہو گیاے
دل نے دج پھردا لے پھانویں اک جھولا جیہا

میں جھٹے والیاں دی خیر مست کدا جا رہیاں
مینوں کدا ہے کلی دج خیر کجھ رولا جیہا

گل وچوں گل نکلی

گل بناناں جدوں پل نکلی
تے گل وچوں گل نکلی

گل بچی گدی کوڑی
گل فی وی نے سکائی اکو

گل گل تے و جاؤ توڑی
تے گل وچوں گل نکلی

ساڈا مبلغ علم اگھوٹنا
 آساں اگلی صدی ول بنانا
 ساڈے کنہدے سہتال وچ مٹوٹنا
 تے گل وچوں گل بھلی

بھئی کھنڈ بنائی چوراں
 آگے دیسی گنڈیاں
 بچھے بچھے ولیتی دُوراں
 تے گل وچوں گل بھلی

کوئی وکنے آئی ٹنگی
 پیا پائے گلماں سارا
 لک بٹے نہ پک فوٹ کنگی
 تے گل وچوں گل بھلی

کوئی چادر ماری کچھے
 بھن نکڑی وی پئی بولے
 بھن پرپے دوا ای آچھے
 تے گل وچوں گل بھلی

کیوں خلقت آن کھلوتی
 بھائویں بھوسے ڈاہدی سیلی
 بوندی فیروسی دھوتی دھوتی
 تے گل وچوں گل بھلی

پک بیٹھے آں پکی کیمڑی
 پڑھ پڑھ کے آساں انگریزی
 کولہی لے ترقی کیمڑی
 تے گل وچوں گل بھلی

کوری کور اتے نال اک سٹا
کل اساں عجائب ویکھی
سٹا جاگد اتے کور اتے
تے گل وچوں گل نکلی

مزیا د پیا چن ماہی
نک جان سیلے سارے
نک جانے جے وڈیرا شاہی
تے گل وچوں گل نکلی

پھر گئے مرد ممانے
پہنڈ کر دی لے پئی تفتیشیاں
رولا پئے گیائے زناتے تھانے
تے گل وچوں گل نکلی

پیا کھاندائے غلوے کھیراں
اچ منگلے دواواں ملاں
جوہں کر دے پیا تقریراں
تے گل وچوں گل نکلی

کوئی دفتر دے ویج موری
جس راہیں راتیں راتیں
کوئی فائل ہندی چوری
تے گل وچوں گل نکلی

مصنف کی دیگر کتب

- میلہ اکھیاں دا (ہنگامی کام)
- (ہنگامی بہادر نگر نگار عام یافتہ)
- قطعہ کلاسی (آرڈو تعلیمات)
- فارسی ادب کے چند گوشے (تفنی اور تنقیدی، مقالات)
- غنیہ پھر لگا کھلنے (آرڈو شریہ مزاجیہ کام)
- جس کیہ کرے مجھے؟ (ہنگامی کام)
- (ہجریہ اعجاز یافتہ)
- تقریب (تاریخی مضامین۔ آرڈو)
- اک دور بچہ اک چراغ (سنجیدہ شاعری۔ آرڈو)
- (گجریہ اعجاز یافتہ)
- شاعریتسم (مزاجیہ شاعری کا سنجدہ مطالعہ صحیح انتخاب کام)
- میلی میلی دھوپ (آرڈو ہنگامی سنجدہ، مزاجیہ شاعری)
- درپیش (آرڈو مزاجیہ تعلیمات، غزلیات اور منظومات)

یہ بڑا عالم آدمی ہے۔ اُڑتی ہوئی
آوازوں کو پکڑ لیتا ہے۔ پھر ان آوازوں کو
تجید کر دیتا ہے اور ان تجید آوازوں کو
جب چاہے تلی دکھا دیتا ہے اور وہ پھر
اُڑنے لگتی ہیں لیکن نئے سُروں اور انوکھے
رنگوں کے ساتھ۔ تجلیوں کی طرح۔

اس ظلم کار کی کرشمہ سازی کا ایک بھید یہ
ہے کہ موضوعات کے چناؤ کے ساتھ
ساتھ الفاظ کے خزانوں پر بیٹھے ہوئے
سانپوں کو بھی سدھا رکھا ہے اور جب بھی
اس کے اردو میں جنش ہوتی ہے یہ ناگ
شب چراغ اُٹھ دیتے ہیں جو ہر سخن طراز
کے بس کی بات نہیں۔

فاری، اردو، پنجابی سب زبانیں نور مسعود
کی مادری زبانیں تھیں ہیں چنانچہ جب بھی
کوئی موضوع اس کے دام خیال کا صید بنتا
ہے اس کے لئے الفاظ کا قفس رجب
حاضر ہو جاتا ہے۔

ISBN: 969-496-037-1

احمد فراز